

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ І
МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

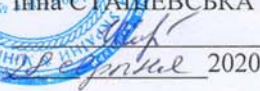
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Гарант освітньої програми
Наталія ЧЕРКАСОВА

 28 серпня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Проректор з навчальної
роботи
Інна СТАЩЕВСЬКА

 28 серпня 2020 р.

Силабус
навчальної дисципліни

«Комп'ютерні монтажні програми»

Освітня програма — Режисура телебачення

Спеціальність— 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Галузь знань — 02 Культура і мистецтво

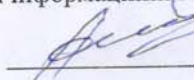
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Харків - 2020

Силабус склала
к.т.н, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій
Побіженко І.О.

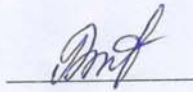
Силабус затверджено на засіданні кафедри інформаційних технологій,
протокол № 2 від «25» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри інформаційних технологій

_____ Георгій АСЄЄВ

Силабус затверджено на засіданні ради факультету аудіовізуального мистецтва,
протокол № 1 від «25» серпня 2020 р.

Голова ради ф-ту

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Комп'ютерні монтажні системи
2	Викладач	Побіженко Ірина Олександрівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	iryna_pobizhenko@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	нормативна
5	Рік підготовки	1
6	Семестр	2
7	Лекції (год.)	10
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	20
9	Самостійна робота (год.)	60
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	3
12	Загальна кількість годин	90
13	Види поточного контролю	поточне опитування, контрольні тестування, реферати
14	Вид підсумкового контролю	іспит

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «комп'ютерні монтажні системи» покликана допомогти студенту досягнути розуміння комп'ютерних монтажних систем, володіти методами ефективної організації освітньо-виховного процесу у закладі вищої освіти. У процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити аспекти комп'ютерних монтажних систем у вищій освіти. Окрім цього комп'ютерні монтажні системи як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів здібностей до розвитку в комп'ютерні монтажних системах, забезпечити відпрацювання навичків в комп'ютерні монтажних системах, досягти розуміння логіки комп'ютерних монтажних систем, а також уміння і готовності формувати команду і працювати в ній.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Комп'ютерні монтажні системи функціонує і розвивається у нерозривному зв'язку як із багатьма суспільними науками (математика, комп'ютерні мережі, інформаційні технології). Своєю чергою, здобутий студентами у ході вивчення навчальної дисципліни «комп'ютерні монтажні системи» фрагмент досвіду у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям подальшого вивчення на II (магістерському) освітньому рівні таких навчальних дисциплін як «Сучасні тенденції екранного менеджменту», а також при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-

кваліфікаційних робіт (написання міждисциплінарних курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення дисципліни надання студентам знань і навичок володіння сучасними інформаційними технологіями; можливості оволодіння як самими технологіями, так і їх використанням у сучасному аудіо візуальному мистецтві.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

надати студентам необхідні знання та закріпити фахові навички проектування в галузі мультимедіа та анімації, навички володіння графічною мовою у практичній діяльності.

Вміти:

- розкрити поняття «монтаж як метод творення екранної дії»;
- ознайомити з особливостями монтажу зображення та звукозорового монтажу;
- дати уявлення про виразні можливості монтажу в роботі автора (журналіста), його структурні компоненти та атрибутивні характеристики (мова екрану, екранний текст);
- ознайомити з принципами зйомки монтажних кадрів та їх з'єднання, видами монтаж та переходів;
- ознайомити з технічними можливостями програми відеомонтажу;
- сприяти формуванню навичок практичної роботи монтажу відео продукту.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні та професійні компетентності:

ФК 11. Знання історії, теорії мистецтва (культури), специфіки його видів як творчого відображення дійсності та специфічної форми суспільної свідомості, людської діяльності.

ФК 12. Знання, необхідні для створення художнього образу засобами аудіовізуального мистецтва, використовуючи асоціативно-образне мислення та чуттєве сприйняття оточуючої дійсності.

ФК13. Знання компонентів видовищних та мистецько-видовищних творів, їх базових основ та специфіки системи виражальних та зображальних засобів.

ФК14. Знання композиційних, світло-тіньових та інших зображальних особливостей побудування кадру, формування зображальної архітекτονіки аудіовізуального твору.

ФК15. Знання сучасних тенденцій історії, теорії мистецтва (культури), специфіки його видів, жанрових та стилістичних особливостей як специфічних форм

творчого відображення дійсності, спроможних активно впливати на суспільну свідомість.

ФК 17. Використовувати професійну термінологію, знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології аудіовізуального мистецтва у творчій діяльності;

ФК 18. Здійснювати виконавську діяльність на базі програмних знань та навичок аудіовізуального виробництва;

ФК 19. Створювати та реалізовувати інтерпретаційні версії в аудіовізуальному мистецтві та виробництві, аргументовані знанням історії аудіовізуального мистецтва та володінням технологіями аудіовізуального виробництва, прийомами та методиками роботи з виробничим колективом;

ФК 20. Здатність формувати оригінальний задум твору, розвивати і збагачувати його разом з іншими учасниками творчого процесу.

ФК 21. Вміння здійснювати аналіз екранної продукції щодо її художніх та медійних особливостей, технологічних знахідок та труднощів на всіх стадіях виробництва, визначати специфіку твору.

ФК 22. Використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків, інтегрувати знання провідних концепцій в теорії та практиці аудіовізуального мистецтва, історичних та культурологічних процесів розвитку аудіовізуальної культури.

ФК 23. Демонструвати базові навички ділових комунікацій, вміння організувати діяльність у професійній сфері;

ФК 24. Вміння використовувати в практичній діяльності новітні технологічні можливості творчого процесу, узгоджувати їх використання з характером предметної змістовності теми.

ФК 25. Здатність корегувати екранний продукт відповідно до політики каналу, студії, творчого об'єднання тощо.

ФК 26. Спроможність ініціювати ідеї, домагатися їх реалізації творчо-технологічною групою.

ФК 27. Здійснювати та підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень аудіовізуального мистецтва, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;

ФК 28. Здатність визначати особливості цільової аудиторії в процесі виробництва і споживання масової інформації, врахування специфіки аудиторії сучасних українських ЗМІ та основних методів її вивчення.

ФК 29. Сприймати новітні концепції в сфері аудіовізуального мистецтва та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями в своїй виконавській діяльності.

ФК 30. Здатність ведення нормативної документації іншими мовами, володіння іноземними мовами та основами ділового етикету для налагоджування плідної взаємодії з іншими творчими та навчальними установами як в Україні так і за її межами;

ФК 31. Здатність працювати у складі міжнародного виробничого колективу, оперувати професійною термінологією у межах іншомовного професійного тезаурусу;

ФК 32. Здатність відстежувати перспективні зміни в сфері аудіовізуального

мистецтва, використовуючи оригінальні іншомовні джерела.

ФК 34. Креативно мислити відповідно до нових викликів, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні передового досвіду в діяльності;

ФК 35. Розробляти інноваційні технології, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;

ФК 36. Відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі; провадити діяльність закладів культури або аудіовізуальної освіти відповідно до вимог концепції сталого розвитку аудіовізуальної культури, реалізуючи соціально-виховний, емоційний, миротворчий потенціал аудіовізуального мистецтва.

ФК 37. Керувати власною кар'єрою та безперервно продовжувати освіту;

ФК 38. Знаходити відповідні засоби подальшого підвищення виконавської, педагогічної кваліфікації у сфері аудіовізуального мистецтва.

2.6. Результати навчання.

розробляти монтажний план (кадрування) відеопродукту за режисерським задумом;

- орієнтуватися в логіці кадрування екранної дії та монтувати екранне зображення за певними принципами;

- відбирати кадри, з'єднувати зображення та звук за певними драматургічними та технологічними принципами;

- володіти технічною програмою відеомонтажу Edius для втілення авторського задуму екранного твору.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не відпрацювання студентом усіх передбачених предметом занять до заліку він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані. Форму і час відпрацювання студент та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

5 Програма навчальної дисципліни:

Тематика курсу							
Тема, план лекції	Форма заняття	Література	Завдання, год			Вага оцінки	Термін виконання
			Л	1	Се		

					М		
Монтаж як метод художнього мислення та творення екранної дії. Мова екрану.	Лекція практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Монтаж зображення. Принципи монтажу (1 частина).	Лекція, практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Монтаж зображення. Принципи монтажу (2 частина). Види монтажу.	Лекція, практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Види звуку в кадрі та за кадром. Принципи монтажу звуку..	Лекція, практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Монтаж закадрових текстів. Музика та шуми.	Лекція, практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Внутрішньокадровий монтаж. Можливості об'єктивної та суб'єктивної камери.	Лекція, практичне заняття	1 - 6	1	1		3 бала	
Зв'язок аудіо- та відеообразів. Монтаж зображення під текст.	Лекція, практичне заняття	7 -13	1	1		3 бала	
Зйомка та монтаж діалога та інтерв'ю.	Лекція, практичне заняття	7 -13	1	1		3 бала	
Кліповий та ритмічний монтаж.	практичне заняття	7 -13		1		3 бала	
Перший запуск : налаштування, монтажний стіл	Лекція, практичне заняття	7 -13	1	1		3 бала	
Процес монтажу: характеристика інструментів	Лекція, практичне заняття	7 -13	1	1		3 бала	
Процес монтажу: масштаб, нарізка, видалення	практичне заняття	7 -13		1		3 бала	
Процес монтажу: перетягування, програвання, переміщення курсору	практичне заняття	7 -13		1		3 бала	
Робота зі звуком : музика, звук з	практичне заняття	7 -13		1		3 бала	

відеокамери						
Робота зі звуком : запис голосу, рівень гучності	практичне заняття	7 -13		1		3 бала
Ефекти : фільтри відео та звуку відео- та аудіо переходи, кайера.	практичне заняття	7 -13		2		6 балів
Рапид, стоп-кадр, фонове підкладання	практичне заняття	7 -13		1		3 бала
Титри, динамічні титри	практичне заняття	7 -13		1		3 бала
Експорт : формати відеофайлів,	практичне заняття	7 -13		1		3 бала
Разом			10	20		

5. Тематика семінарських (або практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Монтаж як метод художнього мислення та творення екранної дії. Мова екрану	1
2	Монтаж зображення. Принципи монтажу	1
3	Монтаж зображення. Принципи монтажу	1
4	Види звуку в кадрі та за кадром. Принципи монтажу звуку.	1
5	Монтаж закадрових текстів. Музика та шуми.	1
6	Внутрішньокадровий монтаж. Можливості об'єктивної та суб'єктивної камери	1
7	Зв'язок аудіо- та відеообразів. Монтаж зображення під текст	1
8	Зйомка та монтаж діалога та інтерв'ю в публіцистиці.	1
9	Кліповий та ритмічний монтаж	1
10	Перший запуск: налаштування, монтажний стіл	1
11	Процес монтажу: характеристика та дія	1

	інструментів	
12	Процес монтажу: масштаб, нарізка, видалення	1
13	Процес монтажу: перетягування, програвання, переміщення курсору	1
14	Робота зі звуком : музика, звук з відеокамери	1
15	Робота зі звуком : запис голосу, рівень гучності	1
16	Ефекти : фільтри відео та звуку відео- та аудіо переходи, кайера	1
17	Ефекти : фільтри відео та звуку відео- та аудіо переходи, кайера	
18	Рапид, стоп-кадр, фонове підкладання	1
19	Титри, динамічні титри	1
20	Експорт : формати відеофайлів, експорт	1
		20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Прочитати рекомендовані джерела та записати тези з визначеної теми. Підготувати питання до семінару-майстерні	3
2	1. Прочитати рекомендовану літературу. 2. Зробити таблицю 10 ти принципів монтажу зображення.	3
3	Зробити монтаж відзнятого відео (об'єкт)(сам. раб №2) з трьох фраз користуючись даними правилами.	3
4	1.Прочитати відповідний розділ підручника О. Соколова, створити конспект. 2.Приєднати звук до відеоряду, зробленому в темі 2-3.	3
5	Прочитати відповідний розділ підручника О. Соколова. 2. Записати на відеокамеру чи телефон власний драматургічний текст. 3. Зробити чистовий монтаж за змістом, додати музику та шуми	3
6	Записати стендап журналіста зі звуком з використанням внутрішньо	3

	кадрового монтажу (2 варіанти – рух журналіста та рух камери)..	
7	Зняти відео та записати відповідний текст (можливо вірш) - 1,5 хв.	3
8	Змонтувати (по сам. раб 7)разом, використовуючи принципи та закони монтажу.(3
9	1. Вибрати будь-яку музичну композицію. 2. Додати до неї відеоряд (готовий, можливо фото).	3
10	Уважно вивчити відповідний розділ методичних рекомендації (В Пашинський).	3
11	Встановити (разом з викладачем) програму, ☐ залити ☐ будь –яке відео (тематична замальовка ☐ природа ☐), порізати та перемонтувати відео – 2 хв.	3
12	☐ Залити ☐ та порізати відеоряд власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐	3
13	☐ Залити ☐ та порізати відеоряд власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐	3
14	Уважно вивчити відповідний розділ методичних рекомендації (В Пашинський та О. Соколов). 2. Додати до змонтованого відео (сам раб. Тема 13) відповідну на Ваш погляд музику. 3. До відеоряду власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐ додати музику.	3
15	Уважно вивчити відповідний розділ методичних рекомендації (В Пашинський та О. Соколов).	3

	2. Записати закадровий текст власного відеопроєкту. 3. До відеоряду власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐ додати закадровий текст.	
16	Уважно вивчити відповідний розділ методичних рекомендації (В Пашинський та О. Соколов).	3
17	До відеоряду власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐ додати відповідні переходи відео та аудіо.	3
18	До відеоряду власного відеопроєкту (мінінарис) за монтажним планом, що затверджений викладачем дисципліни ☐ Режисура ☐ та ☐ Драматургія екранних форматів ☐ додати відповідні переходи відео та аудіо.	3
19	Уважно вивчити відповідний розділ методичних рекомендації (В Пашинський та О. Соколов).	3
20	Додати титри та експортувати проєкт	3
		60

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

Іспит

Поточне тестування, оцінка за реферат, співбесіда, перевірка конспектів, перевірка виконання завдань практичних занять, підсумковий письмовий тест.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з 1 залікового модулю дисципліни “Мультимедійний дизайн” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з 2 залікового модулю з дисципліни “Інформаційні технології” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Теми 1-19	Підсумковий контроль (екзамен)
60%	40%
16 тиждень	Екзаменаційна сесія

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-10
2.	Навчальні посібники; Кейси	1-10
3.	Силабус;	1-10
4.	Збірка тестових і контрольних завдань для поточного оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-10
5.	Засоби підсумкового контролю (комплект тестових завдань для підсумкового контролю)	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

1. Безклубенко С.Д. Відеологія. Основи теорії екранних мистецтв / С.Д. Безклубенко – К.: □Альтерпрес□, 2004. – 328 с.
2. Вакурова Н. Типология жанров современной экранной продукции / Н. В. Вакуров. – М.: Ин-т современного искусства, 1997. – 156 с.
3. Горюнова Н. Л. Художественно-выразительные средства экрана. Изобразительно-звуковой образ : учеб. пособие / Н. Л. Горюнова. – М., 2000. – Ч. III. – 138 с.
4. Гоян В. Екранність телевізійної мови як приклад пропорційної взаємодії візуально-вербальних образів телекомунікації - Електронний ресурс : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2148>

5. Дворко Н.И. Интерактивный документальный фильм: творческий поиск и экспериментирование. // Сборник научных трудов SWorld. – Выпуск 3. Том 49. – Одесса : КУПРИЕНКО СВ, 2013. – С. 41-45.
6. Дворко Н.И. Выразительные возможности телевизионного экрана // Электронные СМИ : Современное состояние и развитие : Науч-практ. Конф. Каф. Журналистики СПбГУП: под. ред. М.И. Кима, 2002. – С. 82-84.
7. Копылова Р. Что такое телевизионный диалог? О природе явления и границах понятия // Телевидение вчера, сегодня, завтра. – М., 1984.
8. Миллерсон Дж. Телевизионное производство: Пер. с англ. под ред. Маковеева В.Г. - М.: Изд-во ГИТР, 2004. - 567 с.

Новітні технології телерадіомовлення: світовий досвід Матеріали наукового колоквиуму Київ, 16 листопада 2011 р. Упорядник В. Гоян. – Електронний ресурс : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=rozdily&rozdil=6>

10. Пташинский В. Видеомонтаж в Edius \ В. Пташинский. – М.: ДМК Пресс, 2012, - 232 с.
11. Рабигер М. Режиссура документального кино (рефер. излож.). Учеб. пособие / М. Рабигер. – М. : ИПКРТ. – 96 с.
12. Ромм М. И. Лекции о кинорежиссуре / М.И. Ромм. - М. : Союз кинемат-в СССР, 1973. – 264 с.
13. Саруханов В.А. Азбука ТВ / В.А. Саруханов. – М.: Аспект Пресс. 2002. – 222 с.
14. Соколов А. Г. Монтаж. Телевидение, кино, видео. Ч. 1. / А. Г. Соколов. – М.: □625□. 2005. – 243 с.
15. Фрольцова Н. Т. Типология творческой деятельности в аудиовизуальной коммуникации. / Н.Т. Фрольцова – Мн., 2003.
16. Черняков Б. І. Феноменологічні властивості зображення як категорії культури та журналістикознавства // Наукові записки Інституту журналістики. – Т. 20. – К., 2005.
17. Щербаков Ю. Сам себе и оператор, сам себе и режиссер / Ю. Щербаков. – Ростов н/Д: Феникс, 2000. – 448 с.
18. Ширман Р.Н. Телевізійна режиссура. Майстер-клас / Р.Н.Ширман. – К.:ЗАТ “Телерадіокур’єр”, 2004. – 448 с.
19. Ширман Р.Н. Алхимия режиссуры. Мастер-класс / Р.Н. Ширман. - Киев : ЗАО □Телерадиокур’єр□, 2008 - 448 с.
20. Шубіна І. Основи драматургії та режисури рекламного відео: Творча майстерня рекламіста.- М: ІКЦ □Март□, Ростов н/Д: Видавничий центр □Березень□, 2004.

Електронні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури.
2. Бібліотека Харківського національного університету В. Н. Каразіна.

3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка.
4. About the Information Literacy Section [Electronic resource]. – Retrieved from : <http://www.ifla.org/about-information-literacy>. – Title screen.
5. UNESCO. (n.d.). Media and information literacy [Electronic resource]. – Retrieved from :http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=15886&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. – Title screen.
6. UNESCO. (n.d.). Media and Information Literacy : Documents [Electronic resource]. – Retrieved from : http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=22445&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=-465.html. – Title screen.
7. Міністерство інформаційної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mir.gov.ua>. – Назва з екрану.
8. Українська бібліотечна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ube.nplu.org>. – Назва з екрану.